

Predsjednik Vlade Crne Gore Duško Marković

(Godišnja konferencija za medije, Podgorica, 30. decembar 2016.)

Dame i gospodo,
Uvaženi predstavnici medija,

Dozvolite da vas prije svega srdačno pozdravim na godišnjoj konferenciji za medije predsjednika Vlade, da se zahvalim što ste prisutni u ovolikom broju i da vama i vašim porodicama poželim srećne predstojeće praznike...

Pošto vjerujem da je vama zanimljivije da iskoristite ovu priliku za što veći broj pitanja, neću trošiti previše vremena na uvodnu riječ. Zadržaću se samo na najmarkantnijim događajima koji su obilježili godinu na izmaku, uz neke ocjene i napomene koje će, vjerujem, biti inspirativne i za vaša pitanja...

Ukazao bih, na samom početku, na rezultate koje je Crna Gora, kroz odlučne reformske aktivnosti, realizovala u 2016. na planu ostvarenja svojih ključnih vanjskopolitičkih ciljeva: punopravnom članstvu u Sjevernoatlantskoj alijansi i pridruženju Evropskoj uniji.

Kao što znate, Crna Gora je dobila pozivnicu za članstvo na sastanku ministara vanjskih poslova Alijanse 2. decembra 2015, nakon čega su se stekli uslovi da započne pristupne razgovore s Alijansom. Razgovori su vođeni u sjedištu NATO-a u Briselu tokom februara, a njihovim pozitivnim okončanjem stvoreni su uslovi za narednu fazu integracije Crne Gore u NATO, tj. potpisivanje Pristupnog protokola. To je urađeno na sastanku ministara vanjskih poslova NATO-a u Briselu, 19-20. maja 2016.

Potpisivanjem Protokola stekli su se uslovi da Crna Gora učestvuje u radu i aktivnostima Alijanse kao pozvana zemlja koja će imati pravo da za stolom iznese mišljenje, ali ne i da glasa. U tom statusu je Crna Gora učestvovala na Samitu u Varšavi 8-9. jula 2016. i sastancima ministara odbrane Alijanse krajem oktobra i ministara vanjskih poslova 6-7. decembra, što nam je omogućilo da i u ovoj fazi da završetka ratifikacije protokola nesmetano učestvujemo u aktivnostima Sjevernoatlantskog savjeta.

Nakon potpisivanja Pristupnog protokola otpočela je ratifikacija u svih 28 država članica NATO-a, što predstavlja veoma snažan politički signal za Crnu Goru i njen integracioni put. Ovo je, ujedno i završni korak NATO-a u pogledu formalizovanja članstva Crne Gore. Do danas je 17 članica Alijanse ratifikovalo Pristupni protokol, i ja ću podsjetiti koje su to države: Island, Slovenija, Mađarska, Slovačka, Albanija, Bugarska, Poljska, Turska, Rumunija, Letonija, Velika Britanija, Litvanija, Estonija, Hrvatska, Belgija, Luksemburg i Danska.

Očekujemo da će procedura u ostalim članicama biti okončana do proljeća naredne godine kada će Crna Gora postati 29. članica saveza najvažnijih država svijeta.

Veoma zahtjevnu i dinamičnu agendu bilježimo i na polju evropske integracije. Na ovaj način je Crna Gora ne samo zadržala vodeću poziciju među državama koje se integrišu u EU, nego i značajno unaprijedila svoje mjesto što nam daje optimizam da će pregovori i naredne godine biti jednako dinamični.

Odgovoran i posvećen rad i dobar tempo reformi u svim oblastima rezultirao je tokom ove godine otvaranjem četiri veoma zahtjevna i važna poglavlja: 11. Poljoprivreda i ruralni razvoj, 12. Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor, 13. Ribarstvo i 19. Socijalna politika i zapošljavanje. Godinu smo tako uspješno završili s 26 otvorenih poglavlja, od kojih su dva privremeno zatvorena.

Pored ovoga, tokom ove godine smo naporno radili i na pripremi otvaranja preostalih sedam poglavlja, gdje smo u pet poglavlja interno ispunili sve uslove a finalizujemo rad i u posljednja dva. Grupu poglavlja koja su spremna za zatvaranje predvodi poglavlje 30. Ekonomski odnosi s inostranstvom, koje smo tokom godine pripremili za zatvaranje, čime započinjemo novu fazu u pregovorima koju će bilježiti postepeno zatvaranje pregovaračkih oblasti.

A koliko je intenzivan rad za nama najbolje govore podaci o usklađivanju domaćeg zakonodavstva s evropskim pravnim propisima. Tokom 2016. Vlada je utvrdila 69 zakonskih i 76 podzakonskih akta. Ostvareni napredak je konstatovan i u Izvještaju o napretku Crne Gore za 2016, kako u dijelu ispunjenosti političkih i ekonomskih kriterijuma, tako i u pogledu napredovanja u 33 pregovaračka poglavlja, gdje bilježimo napredak gotovo u svim oblastima. Sve smo bliži usklađenosti s onim što je evropsko pravo, ali nam naravno i dalje predstoji naporan rad na implementaciji...

Osim u dijelu pregovora, tokom 2016. smo nastavili s uspješnim sprovođenjem projekata iz fondova EU. Tako smo tokom 2016, uspješno sprovodili 68 projekata iz stare IPE JEDAN, a započeli i s prvim projektima iz nove finansijske perspektive tzv. IPE DVA, s paketom projekata vrijednim 39,2 miliona eura.

Nastavili smo ili započeli sprovođenje osam nacionalnih projekata koji se finansiraju sredstvima regionalnih fondova za koje je EU opredijelila dodatnih 12 miliona eura za Crnu Goru. Pored toga, našoj zemlji su, u okviru Berlinskog procesa, kroz nove pozive odobreni projekti u oblasti infrastrukture, za čije će sprovođenje EU izdvojiti preko 8 miliona eura.

I, najzad, vrijedno je pomenuti da je kao rezultat stabilnog i transparentnog upravljanja javnim finansijama, uz ohrabrujuće projekcije makroekonomskih indikatora, ali i kao odraz dodatnog povjerenja, Evropska komisija prvi put Crnoj Gori odobrila finansijska sredstva za direktnu budžetsku podršku za implementaciju Strategije integrisanog upravljanja granicom. Ukupna vrijednost EU podrške iznosi 20 miliona eura, a prva tranša u iznosu od 8 miliona eura, uplaćena je Crnoj Gori prije deset dana.

Vjerujem da ovih nekoliko informacija vezanih za naše integracione procese sasvim ubjedljivo govore da je 2016. bila možda i naša najuspješnija godina na tom planu i da s punim pravom Crna Gora u kontinuitetu nosi epitet lidera evropskih i evroatlantskih integracija u regionu.

Godina na izmaku je bila uspješna i mjereno rezultatima **ekonomske politike**. Nastavljen je trend pozitivnog rasta BDP-a. Prema zvaničnim podacima Monstata, realni ekonomski rast u prvih devet mjeseci je bio 2,2%; u trećem kvartalu to je bilo 2,4%, dok je projektovana stopa rasta za 2016. godinu 2,4%. To je iznad stope rasta koja se očekuje u EU u 2016. godini.

Ekonomski rast je i ove godine bio zasnovan na investicijama kao i dobroj turističkoj sezoni. Ipak, povećanje vrijednosti uvoza opreme, kao i prolongiranje pojedinih investicionih radova, usporili su povećanje BDP-a u ovoj godini, nakon relativno jake baze u 2015. godini. Prema

nedavno objavljenim podacima Eurostata za 2015. godinu, Crna Gora se nalazi na 42% EU prosjeka razvijenosti. Iako je to bolje u odnosu na ranije i u odnosu na zemlje u okruženju, jasno je, da su nam u narednom periodu potrebne kontinuirano više stope rasta kako bismo ubrzano smanjivali razvojni jaz u odnosu na EU. Prosječna neto zarada u Crnoj Gori je ove godine povećana na 502 eura. U julu su povećane i prosječne penzije sa 270 eura na 284 eura, što je oko 57% prosječne neto zarade.

Kako sam već pomenuo, rastu ekonomije u ovoj godini su doprinijeli investicije i dobri rezultati u turizmu. Za 10 mjeseci Crnu Goru je posjetilo 1,76 miliona turista, ili 5,8% više u odnosu na isti period prošle godine. Broj noćenja je u istom periodu iznosio preko 11 miliona. I što je najvažnije – zabilježen je i porast prihoda od turizma na blizu 850 miliona eura u prvih devet mjeseci 2016. godine ili preko 20% BDP-a.

U ovom sektoru su u 2016. nastavljeni radovi na krupnim projektima: na izgradnji rezidencijalnog objekta u Porto Montenegro; radovi na projektu Portonovi – sa ukupnom vrijednošću investicije od preko 650 miliona eura, gdje je započeta izgradnja hotela One&Only; projektu Luštica Bay u okviru kojeg su otpočeli pripremni radovi na gradnji hotela Čedi. U Kolašinu je početkom decembra otvoren renovirani hotel iz lanca Šeraton. Tokom ove godine i glavni grad je postao bogatiji za dva nova hotela: Hilton i Centre Ville. U toku su pripreme aktivnosti za izgradnju „Westin Kolašin Resorta“ na lokaciji ispod ski staze Kolašin 1450, čije otvaranje se očekuje u 2020. godini. Nastavljene su aktivnosti na izgradnji: skijališta na Sjeveru, i to Kolašin 1600; zatim na lokalitetu Cmiljača u Bijelom Polju, kao i na Durmitoru-Skijalištu Savin Kuk.

U oblasti energetike je potpisan ugovor za istraživanje nafte i gasa u crnogorskom podmorju; ugovor za izgradnju II bloka Termoleketrane; položen je dio Podmorskog kabla sa Italijom sa crnogorske strane u dužini od 150 km; završena je izgradnja vjetroelektrane na Krnovu i nastavljene su aktivnosti na projektu na Možuri....

Prethodna Vlada je sačuvala proizvodnju i radna mjesta u velikim industrijskim i rudarskim sistemima: KAP-u, Željezari, Rudniku mrkog uglja u Beranama, Rudnicima boksita u Nikšiću i time smo uspješno završili prvu fazu restrukturiranja ovih preduzeća. Nova Valda će podstaći diversifikaciju proizvodnih programa i veći nivo prerade u svim industrijskim postrojenjima, i time doprinijeti otvaranju novih radnih mjesta, povećanju proizvodnje i stvaranju nove vrijednosti ukupnog društvenog proizvoda.

U poljoprivredi je 2016. nastavljena bespovratna podrška poljoprivrednicima za investicije u gazdinstva kroz projekte IPARD like, s ciljem podizanja standarda, rasta proizvodnje i konkurentnosti. Prvi put kroz javni poziv IPARD like 2, u iznosu od 5,2 miliona eura, daje se bespovratna podrška za investicije u preradu poljoprivrednih proizvoda. Crna Gora je ove godine dobila i prvi zaštićeni proizvod – Njeguški pršut zaštićen geografskom oznakom.

Nastavljeni su i ostali vidovi podrške preduzetništvu, kroz aktivnosti Investiciono-razvojnog fonda, koji je u 2016. godini plasirao preko 100 miliona eura kredita i doprinio otvaranju značajnog broja novih radnih mjesta. Istovremeno i stvaranju nove dodate vrijednosti u proizvodnji. Prethodna Vlada je i u 2016. godini nastavila sa podrškom do 10 hiljada eura subvencija po radnom mjestu za investicione projekte čija je minimalna vrijednost ulaganja

500 hiljada eura, odnosno 250 hiljada eura u manje razvijenim područjima, i kojima se obezbjeđuje otvaranje najmanje 20 , odnosno 10 novih radnih mjesta.

Pored podrške preduzetničkim inicijativama, sa posebnim fokusom na zapošljavanje mladih, u 2016. godini je nastavljeno i sa realizacijom Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem koji je obuhvatio 3.452 korisnika, koji su svoje stručno osposobljavanje završili u oktobru ove godine. Takođe, na osnovu izvršene selekcije od strane resornog ministarstva, pravo na stručno osposobljavanje u 2017. je steklo 3.253 korisnika.

Prethodna Vlada je, dakle, u 2016. godini otpočinanjem ili nastavkom realizacije velikih razvojnih projekata doprinijela kontinuiranom ekonomskom rastu, povećanju zaposlenosti i životnog standarda građana. Stopa zaposlenosti je povećana, na 46,5% na kraju III kvartala 2016. S druge strane, nezaposlenost nije smanjena imajući u vidu da je donošenje zakonskih rješenja u oblasti socijalne politike od strane *ad hoc* formirane većine u prethodnom sazivu Parlamenta, bez prethodne saglasnosti Vlade, destimulativno djelovalo na tržište rada.

Nova Vlada je u prvom mjesecu svog mandata započela proces fiskalne konsolidacije, u cilju jačanja fiskalne i ukupne makroekonomske stabilnosti zemlje uz istovremeno očuvanje razvojne komponente budžeta za 2017. godinu i životnog standarda građana. Proces fiskalne konsolidacije u kombinaciji sa strukturnim reformama omeđenim u Programu ekonomskih reformi, ima za cilj finansijsku stabilnost i rast produktivnosti i konkurentnosti naše zemlje na dugi rok.

Najvažniji interes Crne Gore u narednom periodu je dinamiziranje ekonomskog rasta u cilju unapređenje kvaliteta života njenih građana. Prema projekciji Vlade, stopa ekonomskog rasta u 2017. će biti 3,2%, a 4,4% u 2018. godini, dok će u naredne tri godine iznositi oko 3,4% prosječno godišnje. Da bismo smanjili nezaposlenost i povećali kvalitet život građana kao osnovni cilj ekonomske politike, imperativ ove Vlade mora biti definisanje formule za ostvarenje dinamičnijeg, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta po još višoj stopi. Zato će naša preokupacija i u narednoj godini biti dalje jačanje makroekonomske stabilnosti, uz obavezno povećanje nivoa konkurentnosti zemlje. U tom pravcu ćemo, već u januaru 2017. godine usvojiti Program ekonomskih reformi za period 2017-2019. godina i veoma brzo osnovati Savjet za konkurentnost. Pored jačanja fiskalne stabilnosti zemlje kroz proces fiskalne konsolidacije, očekujemo dalje jačanje stabilnosti bankarskog sektora, jačanje kreditne podrške privredi i građanima i smanjenje kamatnih stopa. Veća podrška bankarskog sektora u narednoj godini će biti važna za povećanje ukupnih investicija i izvoza, odnosno dinamičniji ekonomski rast.

Najveći izazov u narednoj godini je svakako sprovođenje mjera fiskalne konsolidacije koje treba da doprinesu smanjenju budžetskog deficita i stabilizaciji rasta javnog duga. Istovremeno je od velike važnosti za ostvarenje ekonomskog rasta, dinamiziranje izgradnje prve dionice autoputa, kao najvažnijeg razvojnog projekta, kao i realizacija ostalih razvojnih projekata u skladu sa planom.

Dakle, paralelno sa strukturnim reformama u kombinaciji sa fiskalnom konsolidacijom, osnovne premise ekonomske politike Vlade u 2017. godini biće usmjerene na efikasniju realizaciju velikih razvojnih projekata, i otpočinjanje novih. Sve navedeno je temelj daljeg povećanja zaposlenosti i zarada u državi i povećanja ukupnog životnog standarda.

Dozvolite da se sada ukratko osvrnem i na **najvažnije aspekte političkih zbivanja** tokom ove godine.

Podsjetiću da smo u 2016. godinu ušli sa ogromnim nepovjerenjem na političkoj sceni, neprincipijelnim savezništva u Parlamentu bez legitimiteta građana, konstantnim pokušajima urušavanja ustavnog poretka i načela podjele vlasti, te opterećeni višemjesečnom odbranom institucija i države od uličnog nasilja.

U januaru smo pokazali da ne želimo vlast radi vlasti i uveli jedinstven model na regionalnoj, evropskoj ali i svjetskoj političkoj sceni. Otvorili smo vrata Vlade opoziciji, podijelili vlast čak i sa onima koji nikada povjerenje građana nijesu testirali na izborima, sve u cilju prevazilaženja evidentnog nepovjerenja dijela političkih subjekata u izborni proces. Sa jednim brojem opozicionih stranaka, u Vladi izbornog povjerenja, kreirali smo uslove za fer i demokratske izbore, čiji rezultati su danas nesporni.

Izbore je obilježila rekordna izlaznost od preko 73%, koja je zapravo bila jasna poruka da građani imaju povjerenje u izbore, i da žele da svoju volju pretvore u podršku onoj politici kojoj najviše vjeruju. Nakon potvrde zakonitosti i legitimnosti izbornog procesa i njegovih rezultata, koja je stigla sa domaćih ali i najviših međunarodnih adresa, formirana je parlamentarna većina za izbor Vlade. Ubrzo nakon toga, u ustavnoj proceduri i rokovima, izabrana je 41. Vlada Crne Gore, koja se može ocijeniti kao izraz većinskog političkog konsenzusa i pluralizma.

Nažalost, nakon izbora Vlade, nastavio se opozicioni bojkot Parlamenta. Građani Crne Gore su jasno rekli šta misle o bojkotu kao sredstvu političke borbe još na dan izbora, 16. oktobra. Da su htjeli bojkot, ne bi izašli u tako velikom broju na birališta! Upravo ta rekordna izlaznost potvrda je povjerenja građana u izborni proces i jasna poruka političkim partijama da njihovi birači žele da ih vide u skupštinskim klupama, a ne na ulici ili bilo gdje drugo van Parlamenta. Kao vladajuća većina, uporno smo slali poruke opozicionim poslanicima da smo spremni na dijalog i da želimo da ih vidimo u Skupštini Crne Gore, gdje je jedino mjesto za razgovor političkih subjekata. Ali, želim i to jasno da saopštim: ne nikako kao rezultat ucjene – vратиće se u Parlament pod uslovom da raspišemo vanredne izbore! Naredni izbori u Crnoj Gori biće 2020. godine.

Samo ću u najkraćem podsjetiti da je uoči izbora, u oktobru 2016. naš bezbjednosni sektor osujetio teroristički napad na državu, građane i nosioce najviših funkcija. To pokazuje da su naše institucije kroz reformske procese ojačale i da su sposobne da odgovore na najozbiljnije izazove ugrožavanja bezbjednosti i stabilnosti. Izražavam uvjerenje da će tužilačka istraga koja je još u toku dovesti do pravno utemeljene optužnice i pravičnog sudskog epiloga.

Istovremeno ćemo se temeljno pozabaviti i problemom obračuna unutar kriminalnih grupa, koji je nažalost evidentan i ovih dana. Povodom toga, želim da vas informišem da sam danas, odmah poslije ove konferencije za medije, zakazao sjednicu Vijeća za nacionalnu bezbjednost u proširenom sastavu, koje će dati jasne instrukcije nadležnim organima da pojačaju napore u sprečavanju i rasvjetljavanju mafijaških obračuna. Sigurnost i bezbjednost građana će biti očuvana i Vlada je tom cilju beskompromisno posvećena.

Uvaženi predstavnici medija,

Ovo je prilika i da se u najkraćem osvrnem i na prvi mjesec rada 41. Vlade Crne Gore. Naravno, rano je za bilo kakve zaključke, makar je korektna politička praksa da se svakoj Vladi omogući 100 dana mandata prije nego se udje u ocjenjivanje njenog rada. Vjerujem ipak da se i u ovom kratkom periodu ukupna javnost uvjerila da smo veoma posvećeni onome što sam najavio i u svom ekspozeu 28.novembra. Dakle, da će ova Vlada promovisati dijalog i traganje za kompromisom, kao način prevazilaženja unutrašnjih podjela u crnogorskom društvu, i to dijalog na svim relevantnim adresama, počev od Univerziteta i Akademije nauka i umjetnosti Crne Gore, pa do Privredne komore i sindikalnih udruženja.

Dalje, da će Vlada biti otvorena za partnerski odnos sa značajnim investitorima i posvećena obezbjeđivanju svih uslova za njihovo poslovanje u našoj zemlji. Sa nekima od njih sam već razgovarao, neke uočene probleme smo već premostili i sa takvom praksom intenzivno ćemo nastaviti i u narednom periodu.

Vlada se već u prvim danima svog mandata suočila i sa neophodnošću donošenja Plana konsolidacije javnih finansija, kako bi na vrijeme bio usvojen realan i održiv Budžet za 2017.godinu. Vjerujem da smo pronašli najmanje bolna rješenja po životni standard najvećeg broja zaposlenih i penzionera, ne dirajući u njihova primanja, racionalizujući javnu potrošnju i zadržavajući razvojnu komponentu i u narednoj godini. Svjedoci smo da su građani razumjeli na pravi način našu namjeru, bez obzira što su rješenja koja smo predložili bila izložena neprincipijelnim i rekao bih zlonamjernim kritikama sa više adresa. To sve nas u Vladi dodatno obavezuje da budemo istrajni i principijelni u mjerama štednje i racionalizacije i da upravo našim primjerom na tom planu uvjeravamo građane da na tom kursu nema ni povlašćenih, ni pošteđenih. A sve to je preduslov da stabilizujemo javne finansije i krenemo ka ključnom cilju ove Vlade – unaprjeđenju životnog standarda svakog građanina i svake porodice.

Iskoristio bih priliku da na samom kraju svim građanima Crne Gore poželim srećne i radosne novogodišnje i božićne praznike, ličnu i porodičnu sreću, kao i uspjehe na profesionalnom planu.

Hvala vam na pažnji.